

«Малика» мектепке дейінгі шағын орталығының
менгерушісі

А.Д.Сеитжан

«19»

08

2023

Перспективалық жоспар
ересек топ «Балдырған»
2023 -2024 оқу жылы

Тәрбиеші Нарходжаева З.

Шымкент – 2023 ж.

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы негізінде 2023-2024 оқу жылына арналған ұйымдастырылған іс-әрекеттің перспективалық жоспары

Білім беру ұйымы: «Малика» мектепке дейінгі шағын-орталығы

Топ/сынып: «Балдырған» ересек тобы

Балалардың жасы: 4 жастағы балалар

Жоспардың құрылу кезеңі (айды, жылды көрсету): қыркүйек

Ұйымдастырылған іс-әрекет	Ұйымдастырылған іс-әрекеттің міндеттері
Дене шынықтыру	<p>Жалпы дамытушы жаттығулар: Қолды алға, екі жаққа, жоғары көтеру, түрған қалыпта қолдарын арқасына апару; саусақтарын бүгіп, қолдарын айналдыра қимылдауды орындау. Екі қол белде, кезекпен екі жаққа бұрылғанда екі қолды екі жаққа жіберу. Оңға, солға иілу, еңкею, шалқаю, алға еңкею, қолдың ұшын аяқтың ұшына жеткізу. Екі қолды белге қойып, екі жаққа иілу. Аяқтың ұшымен көтерілу; екі аяқты кезекпен алға өкшемен, содан кейін ұшымен қою, топылдату.</p> <p>Негізгі қимылдар: Сапта бір-бірлеп жүру, жүруді жүгірумен, секірумен, басқа қимылдармен кезектестіру, қол мен аяқ қимылын үйлестіру, бой түзулігін дұрыс сақтау; Бірқалыпты, аяқтың ұшымен, тізені жоғары көтеріп жүгіру, кіші және ұлken қадаммен жүгіру, сапта бір-бірлеп, түрлі бағытта жүгіру. Бір орында тұрып, екі аяқпен секіру (2–3 рет жүрүмен кезектестіре отырып, 10 рет секіру), 2–3 метрлік қашықтықта алға ұмтыла қос аяқпен секіру; Заттар арасымен доптарды, құрсауларды домалату. Допты бір-біріне төмennен лақтыру және қағып алу (1,5 м қашықтықта), допты екі қолымен бастан асыра кедергі арқылы лақтыру (2 м қашықтықтан). 8 м дейінгі қашықтықта заттар арасымен тұра бағыт бойынша төрттағандап енбектеу, тақтайда, орындықта көлдененеңінен енбектеу. Сызықтар арасымен (15 см арақашықтық), сызықпен, арқанмен, тақтаймен, гимнастикалық орындықпен, бөренемен жүру. Қатарға бір- бірден сапқа тұру.</p> <p>Музыкалық-ырғактық жаттығулар: Музыкалық сүйемелдеуге сәйкес түрлі қарқында таныс дene жаттығуларын орындау.</p> <p>Спорттық жаттығулар: Үш дөңгелекті велосипед тебу. Оңға, солға бұрылыстарды орындау.</p> <p>Спорттық ойын элементтері: Кегль ойнауға үйрету. Дұрыс бастапқы қалыпта тұрып, түрлі бағытта қойылған доптарды лақтыру</p> <p>Дербес қимыл белсенділігі: Ауа райының жағдайын ескере отырып, балалардың таза аудағы қимыл белсенділігін дамыту, балаларға доптармен, құрсаулармен, ойыншықтармен ойындар ойнату</p> <p>Сауықтыру-шынықтыру шаралары: Тыныс алу жолдарын шынықтыру, жалаң аяқ жүру.</p> <p>Мәдени- гигиеналық дағдылар: Ұқыпты тамақтану дағдыларын, ас құралдарын қолдануды жетілдіру. Гигиеналық шараларды орындау: жуыну, шашын тарау, қолды сабынмен жуу, қол орамалды қолдану.</p>
Қазақ тілі	<p>Қазақ тілі</p> <p>Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті. Қазақ тіліндегі сөздерді дұрыс айтуда және есте сақтауда, осы сөздерді қолдануға үйрету.</p> <p>Сөздік қор. Өнім атауларын айту және түсіну дағдыларын қалыптастыру.</p> <p>Сөйлеудің грамматикалық құрылымы. Қазақ тіліндегі сөздер мен сейлемдерді түсіну және қолдану қабілетіне үйрету.</p> <p>Байланыстырып сөйлеу. Қарапайым сұрақтар қоюға және оларға қарапайым сейлемдермен жауап беруге үйрету.</p>

Сөйлеуді дамыту	<p>Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті. Дауысты, дауыссыз дыбыстарды дұрыс айту дағдыларын бекіту, үнді және ызың дыбыстарды анық айтуды үйрету.</p> <p>Сөздік қор.</p> <p>Тұрмыстық заттар және қоршаған орта заттарының қолданылу маңыздылығын түсіну дағдыларын қалыптастыру.</p> <p>Тілдің грамматикалық құрылымы</p> <p>Сөздердің түрлі тәсілдермен жасалу, зат есімдерді жекеше және көпше түрде қолдану дағдыларын жетілдіру.</p> <p>Байланыстырып сөйлеу.</p> <p>Әңгімеге қатысу және тілді түсіну, тыңдау біліктерін, көлемі шағын тақпактарды жатқа айту, сурет бойынша заттар және ойыншықтар туралы әңгіме, улғи бойынша әңгіме құрастыру, шағын әңгімелер мен ертегілерді айтып беруге үйрету дағдыларын қалыптастыру. Ұсынылған мазмұн бойынша сахналауға үйрету.</p> <p>Шығармашылықпен сөйлеу қызметі.</p> <p>Театрландырылған әрекетке, драматизация ойындарына және құыршақ спектакльдеріне, саусақ ойындарына балаларға түсінікті "құыршакты жүргізу" техникасын қолдана отырып, қатысу ниеттерін дамыту.</p> <p>Шығармаларды қабылдау.</p> <p>Сөз және сөз үйқастарына құрылған ойындарға қызығушылығын арттыру.</p>
Көркем әдебиет	<p>Оқу, әңгімелеу. Көркем шығармаларды эмоционалды қабылдай білуді дамыту. Балаларды түрлі тақырыптағы көркем шығармалармен таныстыру.</p> <p>Мәнерлеп оқу. Балаларды тақпактар мен өлеңдерді түсініп, есте сақтауға, өлеңнің мазмұнына өз көзқарасын білдіруге үйрету</p> <p>Мазмұндау. Таныс ертегілердің мазмұнын айтуда мазмұнның жүйелілігін сақтауға, диалогтік сөйлеуге, кейіпкерлердің мінезін сипаттауға үйрету</p> <p>Театрландырылған әрекет дағдыларын дамыту. Түрлі мәтіндерді дыбыстағанда дұрыс тыныс алу;</p>
Математика негіздері	<p>Жиын: Эртүрлі түстен, өлшемнен тұратын заттардың жиыны туралы түсініктерді қалыптастыру.</p> <p>Сан, санау: 5 көлемінде санау, заттарды үлгісі бойынша және аталған саны бойынша санау дағдысын қалыптастыру. Сандарды реті бойынша атауға және қорытынды санды атауға, "Барлығы қанша?" сұрағына жауап беруге үйрету. Бірінің астына бірі 2 қатарда орналасқан заттардың екі тобын салыстыруды үйрету</p> <p>Шама: Ұзындығы және ені бойынша бірдей және екі түрлі заттарды салыстыру</p> <p>Геометриялық пішіндер: Геометриялық пішіндерді (дөңгелек, төртбұрыш, үшбұрыш) танып, атап білуге үйрету;</p> <p>Кеңістікті бағдарлау: Өзінің дене бөліктерінің орналасуына қарай бағдарлай білуге үйрету</p> <p>Уақытты бағдарлау: Таңертен, күндіз, кеш, түн тәулік бөліктерін ажырату және атап білу дағдыларын қалыптастыру</p>
Құрастыру	<p>Құрылымы материалдарынан құрастыру:</p> <p>Орналастыру тәсілдерін қолдана отырып, пластиналарды тігінен және кірпіштерді, бөлшектерді көлдененеңін орналастыру, сыйбаны қолданып, ірі және ұсақ құрылымы материалынан құрастыру</p> <p>Қағаздан құрастыру:</p> <p>Қағазды тікбұрышты парагын жартысынан бүктеп, бұрыштарды және қырларды біріктіру, детальдің негізгі түріне желімдеу.</p> <p>Табиғи, қалдық материалдардан құрастыру: Балаларды табиғи материалдардан түрлі заттар даярлауға баулу</p> <p>Конструктор бөлшектерінен құрастыру: Конструктордан ойынға арналған ғимарат құрастыру дағдыларын қалыптастыру, бөлшектерді бекіту тәсілдері мен ғимарат жасау туралы білімдерін жетілдіру.</p>
Қоршаған ортамен таныстыру	<p>Тірі және өлі табиғат құбылыстары мен заттары: өлі табиғат нысандары-су, жер, ауа, күннің көзі туралы білімдерін кеңейту</p> <p>Табиғаттағы маусымдық өзгерістер: жазғы жәнекүзгі табиғатты, олардың</p>

	<p>қарапайым өзгерістерін бақылау дағдыларын дамыту;</p> <p>Осымдіктер мен жануарлар әлемі:</p> <p>Балабақшаның ауласындағы және маңайдағы кейбір ағаштардың, бұталардың түрлері жайлы білімдерін қалыптастыру.</p> <p>Үй жануарлары және жабайы андар, олардың сыртқы келбеті, қозғалуы, күз мезгіліндегі (сыртқы түрі, тіршілік ету ортасы, мекені, азығы,) қоректену тәсілдері және қысқы дайындығы туралы білімдерін кеңейту.</p> <p>Бала, оның отбасы, үйі:</p> <p>Баланың өзі және өзінің жағдайы туралы түсініктерін кеңейту. Өзін-өзі тануға ұмтылысын қолдау. Баланың туыстық қатынастарды түсінуіне ықпал ету.</p> <p>Заттық әлем: Балаларды заттық әлеммен таныстыру және онымен әрекет жасау дағдыларын қалыптастыру. Жақын маңайдағы заттарды ажыратып, атай білу біліктерін жетілдіру.</p> <p>Еңбекке баулу. Адамдарға еңбектері үшін алғыс айтуға және еңбектің нәтижесіне құрмет көрсете білуге тәрбиелеу.</p> <p>Менің -Отаным Қазақстан. Қазақстан республикасының бас қаласы – Нұр-Сұлтан туралы білімдерін суреттерді, альбомдарды қолданып, қарастыру арқылы қалыптастыру.</p> <p>Жолда жүру ережелері: Көлік түрлері, жол бөліктері (тротуар, жолдың жүру бөлігі мен жаяу жүргінші өтетін жол және жерасты өту) туралы білімдерін қалыптастыру.</p>
Сурет салу	<p>Заттық сурет салу: көкөністер мен жемістерді, ыдыстар, ойыншықтар, жануарларды бейнелеу.</p> <p>Сюжеттік сурет салу: қоршаған ортаның әсемдігіне, өнер туындыларына, түрмистық заттарға, қазақ және басқа халықтардың ойыншықтарына эмоционалды-эстетикалық талғам дағдыларын қалыптастыру. Қарапайым табиғат құбылыстарын салу.</p> <p>Сәндік сурет салу: қазақ халқының және басқа халықтардың сәндік-қолданбалы өнер шығармаларымен таныстыру барысында эстетикалық қабылдауын дамыту. Элементтердің пішінін, реттілігін, олардың арасындағы қашықтықты ескере отырып, жазықтықта оюларды орналастыру.</p>
Мүсіндеу	<p>Заттық мүсіндеу: Ермексаздың, сазбалышықтың, қамырдың кесектерінен түрлі пішіндегі таныс заттарды және өзіне тән ерекшеліктерін ескере отырып, түрлі тәсілдерді қолданып бейнелеу.</p> <p>Сюжеттік мүсіндеу: Балалардың көлемді пішіндер мен қарапайым композицияларды мүсіндеуге қызығушылығын тәрбиелеу.</p> <p>Сәндік мүсіндеу: Балаларды түрмистық заттар мен бейнелі ойыншықтарды мүсіндеуге қызығушылығын арттыру.</p>
Жапсыру	<p>Заттық жапсыру: Қайшыны дұрыс ұстау және пайдалана білуді қалыптастыру. Тұзу сзыықпен алдымен қысқа содан соң ұзын жолақтарды киуды үйрету.</p> <p>Сюжеттік жапсыру: Күрделі заттарды, жануарлар пішінін бейнелеу, заттарды қағаз бетінде орналастыру дағдыларын қалыптастыру.</p> <p>Сәндік жапсыру: Геометриялық пішіндерден ою-өрнектерді бірізділігін ескере отырып құрастыру дағдыларын қалыптастыру.</p>
Музыка	<p>Музыка тындау: Әртүрлі сипаттағы, қарқындағы музыканы қабылдау.</p> <p>Ән айту: Әуенді дұрыс, нақты интонациялау, сөздерді дәл айту дағдыларын қалыптастыру.</p> <p>Музыкалық-ырғақтық қимылдар:</p> <p>Би қимылдарын, ойындық музыкалық қимылдарды орындау дағдыларын қалыптастыру</p> <p>Билер: Әуеннің көңілді би сипатын қабылдауға үйрету, музыканың кіріспесін ажырату, содан кейін қимылды бастау, музыканың сипатына сәйкес қимылдарды ауыстыру.</p> <p>Ойындар, хороводтар: Әннің мәтініне сәйкес ойын қимылдарымен сүйемелдей отырып, әнді көңілді және емін-еркін әндету</p> <p>Балалардың музыкалық аспаптарында ойнау: қарапайым әуендерді сылдырмактармен ойнау</p>

**Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы негізінде 2023-
2024 оқу жылына арналған ұйымдастырылған
іс-әрекеттің перспективалық жоспары**

Білім беру ұйымы: «Малика» мектепке дейінгі шағын-орталығы

Топ/сынып: «Балдырган» ересек тобы

Балалардың жасы: 4 жастағы балалар

Жоспардың құрылу кезеңі (айды, жылды көрсету): қазан

Ұйымдастырылған қызмет	Ұйымдастырылған қызметтің міндеттері
Дене шынықтыру -3	<p>Қимыл-қозғалыстың негізгі түрлерін жетілдіру: бағанда бір-бірден жүру, секірумен кезектестіру, қол мен аяқ қымылын үйлестіру, дұрыс қалыпта болу; қалыпты жүгіру; бағанда бір-бірден, әр түрлі бағытта майда және кең қадаммен жүгіру; онға, солға бұрылыштармен орында секіру; допты бір-біріне тәмемнен лақтыру және қағып алу (1,5 метр қашықтықта); көлденең тақтада, орындықта төрттағандап еңбектеп өту; сызық бойымен, арқанмен, тақтамен жүру; басқа қап киіп заттардан аттап өту, аяқ ұшымен тұрып тепе-тендікті сақтау, қолды жоғары көтеру; колоннамен бір-бірден сапқа тұру</p>
Сөйлеуді дамыту және көркем әдебиет	<p>Дауысты және дауыссыз дыбыстардың дұрыс айтылу дағдыларын бекіту бойынша жұмысты жалғастыру, шуыл, ызың және сонорлық (р, л) дыбыстардың айтылуын пысықтау.</p> <p>Балалардың сөздіккорын адамдардың кәсіптерін, заттардың бөліктері мен бөлшектерінің атауларын, заттардың сапасы мен қасиетін білдіретін зат есімдермен байыту. Тілдік сөздік қорға сөздерді жалпылама мағынамен енгізу дағдыларын қалыптастыру.</p> <p>Сурет үлгісі мен мазмұны бойынша әңгіме құрастыру, шағын ертегі мен әңгімені қайталап айту қабілетін дамыту.</p> <p>Балаларды әртүрлі тақырыптағы көркем шығармалармен таныстыру. Әңгіме, ертегі мазмұнын атауларымен салыстыру қабілетін дамыту. Ересектермен және құрдастарымен өзара әрекеттесу дағдыларын қалыптастыру.</p>
Қазақ тілі	<p>Күні бойы мемлекеттік тілді менгеру мақсатында педагогке балалармен бірге тәрбиеленушілердің балалар қызметінің әртүрлі түрлерінде ауызша үйлесімді сөйлеуін дамыту, сондай-ақ қазақ халқының мәдениетімен, салт-дәстүрімен таныстыру, белсенді сөздікті байыту, сөйлеу нормасын, қарым-қатынас мәдениетін менгеру ұсынылады</p>
Математика негіздері	<p>Математикалық ойлау негіздерінің дағдыларын қалыптастыру.</p> <p>Жиынтық: жұптарды салыстыру негізінде олардың тендігін немесе теңсіздігін анықтау арқылы көптеген заттарды салыстыру дағдыларын дамыту. Топтарды салыстыру: бір-көп, бір және екі, екі және үш, төрт, бес. 5 шегінде тікелей және кері есепте жаттығу. Биіктігі мен қалындығы бойынша екі қарама-қарсы және бірдей заттарды салыстыру. Балаларды геометриялық фигуralарды (шеңбер, шаршы, үшбұрыш) және геометриялық денелерді (текше, доп, цилиндр) тану және атау қабілетімен таныстыру. Дене бөліктерінің орналасуын бағдарлай білуге үйретуді жалғастыру. Күннің бөліктерін атау және тану дағдыларын қалыптастыру – тан, күн, кеш, тұн.</p>
Коршаған ортамен танысу	<p>Құзғі маусымда табиғатты бақылау дағдыларын жетілдіру және табиғат күнтізбесінде бақылау нәтижелерін белгілеу мүмкіндігі. Балалардың бөлме өсімдіктері, олардың айырмашылығы туралы білімін байыту. Табиғат бұрышында бөлме өсімдіктеріне күтім</p>

	<p>жасау ережелері туралы білімді қалыптастыру. Үй жануарлары мен жабайы табиғат, сыртқы түрі, қозғалу тәсілі, күзгі маусымда қоректену (сыртқы түрі, тіршілік ету ортасы, тұрағы, қоректену) және оларды қысқа дайындау туралы түсінігін көңейту.</p> <p>Отбасы, ересек отбасы мүшелерінің жұмысы туралы білімдерін жетілдіру. Үлкен және кіші отбасы мүшелеріне құрметпен және қамқорлықпен қарауға тәрбиелеу. Айналадағы заттар, олардың қасиеттері мен мақсаты туралы түсініктерді көңейту. Көлік құралдарын қозғалыс ортасын ескере отырып тану және атаяу.</p>
Сурет салу	Бояумен бояу техникасын жетілдіру. Дөңгелек пішінді заттарды салу дағдыларын қалыптастыру. Қоршаған әлемнің сұлулығына эмоционалды-эстетикалық талғам дағдыларын қалыптастыру.
Мұсіндеу	Әр түрлі әдістерді қолдана отырып, кескіндерді мұсіндеу дағдыларын қалыптастыру
Аппликация	Бұрыштарды бүктеу арқылы төртбұрыштан дөңгелек пішіндер мен тіктөртбұрыштан сопақ пішіндерді кесу, ересектердің көмегімен элементтерді желімдеу; желім, майлыш қолдану
Құрастыру	Сындарлы ойлау негіздерінің дағдыларын қалыптастыру. Үлгі бойынша құрастыру дағдыларын қалыптастыру. Қағаздан құрастыруды үйрету: тікбұрышты қағазды бүйірлері мен бұрыштарын біріктіріп, екіге бүктеу. Балаларды табиғи және қалдық материалдардан қолөнер жасауға баулу.
Музыка	Балалардың жас ерекшеліктерін ескере отырып, күні бойы ән айтуға, музыка тындауға, ән жаттауға, импровизацияға, музыкалық-ырғақты қимылдарға, балалардың шулы аспаптарында ойнауға және музыкалық іс-әрекеттің басқа түрлеріне уақыт бөлу; би қимылдарын, ойын музыкалық іс-қимылдарын орындау; әнді ойын қимылдарымен сүйемелдей отырып, ән мәтініне сәйкес оны көңілді және еркін орындау қабілетіне үйрету.

**Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы негізінде 2023-
2024 оқу жылына арналған ұйымдастырылған
іс-әрекеттің перспективалық жоспары**

Білім беру ұйымы: «Малика» мектепке дейінгі шағын-орталығы

Топ/сынып: «Балдырган» ересек тобы

Балалардың жасы: 4 жастағы балалар

Жоспардың құрылу кезеңі (айды, жылды көрсету): қараша

Ұйымдастырылған қызмет	Ұйымдастырылған қызметтің міндеттері
Дене шынықтыру	<p>Негізгі қимылдар</p> <p>Жүру. өкшемен, аяқтың сыртқы қырымен, адымдап, жан-жаққа қосалқы қадаммен жүру.</p> <p>Тепе-тендікті сақтау. Тақтайдың, гимнастикалық скамейканың, бөрененің бойымен жүру (қолды екі жаққа созып, басқа қапшық қойып, заттардан аттап өту).</p> <p>Жүгіру. Аяқтың ұшымен, тізені жоғары көтеріп, адымдап жүгіру, сапта бір-бірден, шеңбер бойымен, жыланша, шашырап жүгіру.</p> <p>Еңбектеу, өрмелеву. 10 метрге дейінгі қашықтықта заттардың арасымен тұра бағыт бойынша, көлбеу тақтай бойымен төрттағандап еңбектеу.</p> <p>Секіру. Бір орында тұрып, қос аяқпен секіру (жүрумен кезектестіріп 2–3 реттен 10 рет секіру) 2–3 метр қашықтыққа алға ұмтылып қос аяқпен секіру, бір орында тұрып, онға, солға бұрылып секіру.</p> <p>Сырғанау, лақтыру, домалату, қағып алу. Заттардың арасымен доптарды, құрсауларды бір-біріне домалату; заттарды қашықтыққа лақтыру (3,5–6,5 метрден кем емес), 1,5 метр қашықтықта допты бір-біріне төменнен және бастан асыра лақтыру.</p> <p>Сап түзеу, сапқа қайта тұру. Бір-бірден сапқа тұру, бір-бірінің жанына сапқа және шеңберге тұру.</p> <p>Жалпы дамытушы жаттығулар. Қолды алға, екі жаққа, жоғары көтеру (бір уақытта, кезекпен), төмен түсіру, қолдарын арқасына апару: қолдарды төмен түсіру; белге қою, кеуде тұсына қою; қолдарын алға-артқа сермеу. Екі қолды белге қойып, онға-солға бұрылу (жылдам және бір қалыпты). Аяқтың ұшына көтерілу және тұру. Қатарынан 4–5 рет жартылай отыру.</p> <p>Қимылды ойындар. Таныс ойындарды ұйымдастыруда бастамашылдық, дербестік танытуға баулу. Ойындарда физикалық қасиеттерді: жылдамдық, күш, шыдамдылық, икемділік, ептілікті дамыту.</p> <p>Спорттық жаттығулар. Үш дөңгелекті велосипед тебу. Онға, солға бұрылу. Шынықтырудың барлық түрлерін, жалпы және жергілікті су шараларын жүргізу: мұрын-жұтқыншақты шынықтыру, жалаң аяқ жүру</p>
Сөйлеуді дамыту	<p>Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.</p> <p>Дауысты, дауыссыз дыбыстарды дұрыс айту дағдыларын бекіту,</p>

	<p>ызың және үнді (р, л) дыбыстарды анық айтуға жаттықтыру. Артикуляциялық аппаратты жетілдіру.</p> <p>Сөздік қор. Айналасындағы заттармен сөздік қорды кеңейту: тұрмыстық заттар және қоршаған орта заттарының қолданылу маңыздылығын түсіну, заттардың атауларын, олардың бөліктепе мен бөлшектерін, олар жасалған материалдарды, материалдардың белгілі және белгісіз қасиеттерін сөйлеуде қолдану.</p> <p>Тілдің грамматикалық құрылымы. Сөйлемдегі сөздерді байланыстыруға, көмекші сөздерді дұрыс қолдануға үйрету, зат есімдерді жекеше және көпше түрде айтуға үйрету.</p> <p>Байланыстырып сөйлеу. Диалогтік сөйлеуді жетілдіру: әңгімелеге қатысуға баулу, диалогке қатысуышы үшін түсінікті сұрақтар қоюға және қойылған сұрақтарға дұрыс, толық жауап беруге баулу.</p>
Көркем әдебиет	Балалардың түрлі әрекеттерінде ертегілерді, әңгімелерді, өлеңдерді тыңдауға, көркем сөзге, кітапқа қызығушылыққа баулу. Тыңдалған шығарманың мазмұнын қайталап айтуға, қысқа өлеңдерді, санамақтарды жатқа айтуға баулу.
Қазақ тілі	<p>Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті. Қазақ тіліндегі сөздерді мұқият тыңдауға, оларды дұрыс айтуға және есте сактауға үйрету.</p> <p>Сөздік қоры. Кейбір тұрмыстық заттардың, жемістердің, кекеністердің, жануарлардың, құстардың атауларын білдіретін сөздердің мағынасын дұрыс айту және түсіну дағдыларын қалыптастыру.</p> <p>Тілдің грамматикалық құрылымы. 2–3 сөзден тұратын қарапайым сөйлемдерді түсіну қабілетіне үйрету.</p> <p>Байланыстырып сөйлеу. Қарапайым сөйлем құра білуге, қарапайым сұрақтарға жауап беруге үйрету.</p>
Математика негіздері	<p>Жиынтық. Жиынтықтың әртүрлі түстегі, пішіндегі, өлшемдегі заттардан тұратындығы туралы білімін жетілдіру.</p> <p>Сан, санау. 5-ке дейін реттік санау дағдыларын дамыту, реттік сан есімдерді атау, «Қанша?» сұрағына жауап беруге үйрету.</p> <p>Шама. Заттар шамасы бойынша әртүрлі болатындығы жайлы түсінік беру. Ұзындығы, ені, және биіктігі бойынша екі затты салыстыру.</p> <p>Геометриялық фигурандар. Геометриялық фигурандарды: дөңгелек, үшбұрыш, төртбұрыш және денелерді: куб, шар, цилиндрді танып, атай білуге үйрету.</p> <p>Кеңістікті бағдарлау. Кеңістік бағыттарын өзіне қатысты анықтау, берілген бағытта қозғалу (алға-артқа, оңға-солға, жоғары-төмен).</p> <p>Уақытты бағдарлау. Тәулік бөліктепе (таңертен, күндіз, кеш, түн) олардың сипаттамалық ерекшеліктері мен реттіліктері туралы ұғымдарын кеңейту.</p>
Коршаған ортамен таныстыру	Бала, оның отбасы, үй. Баланың «Мен» бейнесін қалыптастыру. Баланы өсіп, жетілген ересек бала ретінде қабылдау, оның ойын ашық білдіруге мүмкіндік беру, келісім білдіру, жеке басын құрметтеу.

	<p>Заттық әлем. Балаларды заттық әлеммен таныстыру және онымен әрекет жасау дағдыларын қалыптастыру. Жақын маңайдағы заттарды ажыратып, атай білуді жетілдіру.</p> <p>Байланыс және қозғалыс құралдары. Қозғалыс ортасын ескере отырып, көлік құралдарын танып және атай білу дағдыларын қалыптастыру.</p> <p>Еңбекке баулу. Балалардың еңбек етуге деген он көзқарасын тәрбиелеу, берілген тапсырмаға жауапкершілікпен қарауды қалыптастыруға ықпал ету: өзара көмек, ренжіген адамға жана шырлық және құқық бұзушының әрекеттерімен келіспеу. Отан – Қазақстан Республикасына деген сүйіспеншілік пен мақтаныш сезімдерін ояту. Мемлекеттік мерекелерге қатысуға үйрету. Мемлекеттік рәміздерге (ту, елтаңба, әнұран) құрметпен қарауға тәрбиелеу.</p> <p>Жолда жұру ережелері. Көлік түрлері, жол бөліктегі (тротуар, жолдың жұру бөлігі мен жаяу жүргіншілер өтетін жол және жерасты жолдары, велосипедке арналған жол) туралы білімдерін қалыптастыру.</p> <p>Олі табиғат құбылыстары мен заттары. Табиғат құбылыстары туралы ұғымдарын (жел, жаңбыр, тұман, қар, бұршақ, кемпірқосақ, боран) кеңейту. Бақылау құнтізбесінде ауа райын белгілеу, соған сәйкес киіну.</p> <p>Өсімдіктер әлемі. Өсімдіктер, оларға күтім жасау (жерді қопсыту, суару, жапырақтардың шаңын сұрту) туралы түсінікті дамыту.</p> <p>Жануарлар әлемі. Төрт түлік және оның төлдері (мінезіндегі ерекшеліктер, қозғалысы, коректенуі, адамдарға пайдасы), оларға күтім жасаудағы ересектердің еңбегі туралы ұғымдарын кеңейту.</p>
Сурет салу	Жеке заттарды және бірдей заттарды қайталап салу және олардың қасына басқа заттарды бейнелеу арқылы сюжеттік композицияларды салу. Сюжетті композицияларды салу кезінде әрбір затқа тән ерекшеліктерді, олардың бір-біріне арақатынасын беру.
Мұсіндеу	Ермексаз, сазбалшықтан әртүрлі пішіндегі таныс заттарды өзіне тән ерекшеліктерін ескере отырып мұсіндеу. Мұсінделген заттың, фигуралардың бетін тегістеуге үйрету
Жапсыру	Қайшыны дұрыс ұстауды және пайдалана білуді қалыптастыру. Тұзу сызық бойымен алдымен қысқа, кейін ұзын жолақтарды қиуды үйрету. Текшеден дөңгелек пішін, тікбұрыштан бұрыштарын бұктеу арқылы сопақша пішіндерді қызып алуға үйрету.
Құрастыру	Орналастыру тәсілдерін қолдана отырып, пластиналарды тігінен және кірпіштерді, бөлшектерді көлдененінен орналастыру, құрастыруға қолданған құрылыш бөлшектерін ажырату (текше, пластина, кірпіш, блок) және атав, оларды сапасы, көлемі мен пішіні бойынша таңдау, өз бетінше ойдан құрастыруға мүмкіндік беру, құрастырылған құрылыш бөлшектерінің

	кеңістікте орналасуын айқындау.
Музыка	<p>Балалардың музыкаға деген қызығушылығын тудыру, оны тыңдауға ынталандыру, музыкалық шығармаларды эмоционалды қабылдауды дамыту.</p> <p>Музыка тыңдау. Музыканы тыңдау мәдениетін сақтау (музыкалық шығармаларды аландамай соңына дейін тыңдау). Музыканың сипатын сезінуге үйрету, таныс шығармаларды білу, тыңдалған музыкадан алған әсерлері туралы әңгімелуе.</p> <p>Ән айту. Балаларды мәнерлеп ән айтуға үйрету, әнді созып, қимылдармен үйлестіріп айтуды қалыптастыру (ре-си бірінші октава шегінде).</p> <p>Музыкалық-ырғақты қимылдар. Би қимылдарын, ойындағы музыкалық қимылдарды орындауға қызығушылық тудыру.</p> <p>Балалар музыкалық аспаптарында ойнау. Ағаш қасықтармен, сылдырмақтармен, асатаяқ, домбыра, сазсырнайда, барабан және металлофонмен қарапайым әуендерді ойнау.</p> <p>Билер. Өуеннің көңілді сипатын қабылдауға үйрету, музыканың кіріспесін ажырату, кіріспеден кейін қимылдарды бастау, музыканың сипатына сәйкес қимылдарды ауыстыру, би қимылдарының, билердің атауларын есте сақтау.</p>

**Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы негізінде 2023-
2024 оқу жылына арналған ұйымдастырылған
іс-әрекеттің перспективалық жоспары**

Білім беру ұйымы: «Малика» мектепке дейінгі шағын-орталығы

Топ/сынып: «Балдырган» ересек тобы

Балалардың жасы: 4 жастағы балалар

Жоспардың құрылу кезеңі (айды, жылды көрсету): желтоқсан

Ұйымдастырылған іс-әрекет	Ұйымдастырылған іс-әрекеттің міндеттері
Дене шынықтыру	<p>Негізгі қимылдар Жұру. Өкшемен, аяқтың сыртқы қырымен, адымдап, жан-жакқа қосалқы қадаммен (онға және солға) жұру. Тепе-тендікті сақтау: көлбеу тақтай бойымен (ені 2 сантиметр, биіктігі 30–35 сантиметр) жұру. Жұғіру. Аяқтың ұшымен, тізені жоғары көтеріп, адымдап жүгіру, сапта бір-бірден, шеңбер бойымен, жыланша ирелендеп, шашырап жүгіру. Еңбектеу, өрмелеу. 10 метрге дейінгі қашықтықта заттардың арасымен тұра бағыт бойынша, көлбеу тақтай бойымен етпетімен жатып, гимнастикалық скамейка бойымен төрттағандап еңбектеу. Секіру. Аяқты бірге, алшақ қойып, бір аяқпен (оң және сол аяқты алмастыру) секіру. Лақтыру, домалату, қағып алу. Заттардың арасымен доптарды, құрсауларды бір-біріне домалату; заттарды қашықтыққа лақтыру (3,5–6,5 метрден кем емес), допты бір-біріне төменнен және бастан асыра лақтыру (1,5 метр қашықтықта). Сапқа тұру, сап түзеу, сапқа қайта тұру. Бір-бірден сапқа тұру, бір-бірінің жанына сапқа және шеңберге тұру Жалпы дамытушы жаттығулар. Қолды алға, екі жаққа, жоғары көтеру (бір уақытта, кезекпен), төмен түсіру, қолдарын арқасына апару: қолдарды төмен түсіру; белге қою, кеуде тұсына қою. Екі қолды белге қойып, онға-солға бұрылу (жылдам және бір қалыпты). Аяқтың ұшына көтерілу және тұру. Екі аяқты кезекпен алға қою, алдымен өкшені, содан кейін аяқтың ұшын қою, тарсылату. Қатарынан 4-5 рет жартылай отырып тұру. Қимылды ойындар. Таныс ойындарды ұйымдастыруда бастамашылдық, дербестік танытуға баулу. Ойындарда физикалық қасиеттерді: жылдамдық, күш, шыдамдылық, икемділік, ептілікті дамыту. Спорттық жаттығулар. Үш дөңгелекті велосипед тебу. Онға, солға бұрылу. Шынықтырудың барлық түрлерін, жалпы және жергілікті су шараларын жүргізу: мұрын-жұтқыншақты шынықтыру, жалаң аяқ жұру</p>
Сөйлеуді дамыту	<p>Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті. Дауысты, дауыссыз дыбыстарды дұрыс айту дағдыларын бекіту, ызың және ұнді (р, л) дыбыстарды анық айтуға жаттықтыру. Артикуляциялық аппаратты жетілдіру. Сөздік қор. Айналасындағы заттармен сөздік қорды кеңейту: тұрмыстық заттар және қоршаган орта заттарының қолданылу маңыздылығын түсіну, заттардың атауларын, олардың бөліктері мен бөлшектерін, олар жасалған материалдарды, материалдардың белгілі және белгісіз қасиеттерін сөйлеуде қолдану. Тілдің грамматикалық құрылымы. Сөйлемдегі сөздерді</p>

	<p>байланыстыруға, көмекші сөздерді дұрыс қолдануға үйрету, зат есімдерді жекеше және көпше түрде айтуға үйрету.</p> <p>Байланыстырып сөйлеу. Диалогтік сөйлеуді жетілдіру: әңгімеге қатысуға баулу, диалогке қатысушы үшін түсінікті сұрақтар қоюға және қойылған сұрақтарға дұрыс, толық жауап беруге баулу.</p>
Көркем әдебиет	<p>Тыңдалған шығарманың мазмұнын қайталап айтуға, қысқа өлеңдерді, санамақтарды жатқа айтуға, шығарма мазмұны мен сипатына сәйкес тақтақтарды, өлеңдерді жаттауда түрлі интонацияларды, үзілістерді, логикалық екпінді қолданып, оларды есте сактауға, шығарма мазмұнын дұрыс қабылдауға, кейіпкерлеріне жанашырлық танытуға баулу.</p>
Қазақ тілі	<p>Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті. Қазақ тіліндегі сөздерді мұқият тыңдауға, оларды дұрыс айтуға және есте сактауға үйрету.</p> <p>Сөздік қоры. Кейбір түрмистық заттардың, жемістердің, көкеністердің, жануарлардың, құстардың атауларын білдіретін сөздердің мағынасын дұрыс айту және түсіну дағдыларын қалыптастыру.</p> <p>Тілдің грамматикалық құрылымы. 2–3 сөзден тұратын қарапайым сөйлемдерді түсіну қабілетіне үйрету.</p> <p>Байланыстырып сөйлеу. Қарапайым сөйлем құра білуге, қарапайым сұрақтарға жауап беруге үйрету.</p>
Математика негіздері	<p>Жиын. Жиын, оның әртүрлі түстегі, пішіндегі, өлшемдегі заттардан тұратындығы туралы білімін жетілдіру; заттарды жүппен қою арқылы оларды санамай-ақ салыстыру негізінде тең немесе тең еместігін анықтай білуге үйрету.</p> <p>Сан, санау. Беске дейін реттік санау дағдыларын дамыту, реттік сан есімдерді, қорытынды санды атауға, «Нешінші?», «Қанша болды?», «Барлығы қанша?» сұрақтарына жауап беруге үйрету.</p> <p>Шама. Ұзындығы, ені, қалындығы және биіктігі бойынша еki затты салыстыра білуге үйрету.</p> <p>Геометриялық фигуralар. Геометриялық фигуralарды (дөңгелек, үшбұрыш, төртбұрыш) және денелерді (куб, шар, цилиндр) танып, атай білуге үйрету.</p> <p>Кеңістікті бағдарлау. Кеңістік бағыттарын өзіне қатысты анықтау, берілген бағытта қозғалу (алға-артқа, онға-солға, жоғары-төмен).</p> <p>Уақытты бағдарлау. Тәулік бөліктері (таңертен, күндіз, кеш, түн) олардың сипаттамалық ерекшеліктері мен реттіліктері туралы ұғымдарын көңейту</p>
Коршаған ортамен таныстыру	<p>Бала, оның отбасы, үй. Баланың өсүі мен дамуы, өткені, бүгіні және болашағы туралы түсініктерді қалыптастыру (мен кішкентай болдым, мен өсіп келемін, мен ересек боламын). Заттық әлем. Коршаған орта заттары, олардың қасиеттері және қолданылуы туралы түсініктерін көңейту.</p> <p>Байланыс және қозғалыс құралдары. Қозғалыс ортасын ескере отырып, көлік құралдарын танып және атай білу дағдыларын қалыптастыру.</p> <p>Еңбекке баулу. Топты және ойын алаңын таза ұстауға, ойыншықтарды жинауда тәрбиешіге көмектесуге баулу.</p> <p>Адамгершілік және патриоттық тәрбие. Баланың моральдық нормаларды сактауға (және бұзуға) жеке көзқарасын қалыптастыруға ықпал ету: өзара көмек, ренжіген адамға жанашырлық және құқық бұзушының әрекеттерімен келіспеу.</p> <p>Отан – Қазақстан Республикасына деген сүйіспеншілік пен</p>

	<p>мақтаныш сезімдерін ояту. Мемлекеттік мерекелерге қатысуға үйрету. Мемлекеттік рәміздерге (ту, елтанба, әнұран) құрметпен қарауға тәрбиелеу.</p> <p>Жолда жүру ережелері. Көлік түрлері, жол бөліктегі (тротуар, жолдың жүру бөлігі мен жаяу жүргіншілер өтетін жол және жерасты жолдары, велосипед, электросамокат, гирокуттер, сигвейге арналған жол), бағдаршам белгілері, жолда жүру ережелері туралы білімдерін қалыптастыру.</p> <p>Өлі табиғат құбылыстары мен заттары. Табиғат құбылыстары туралы ұғымдарын (жел, жаңбыр, тұман, қар, бұршақ, кемпірқосақ, боран) кеңейту. Бақылау құнтізбесінде ауа райын белгілеу, соған сәйкес кийну.</p> <p>Өсімдіктер әлемі. Өсімдіктер, оларға күтім жасау (жерді қопсыту, суару, жапырақтардың шаңын сұрту) туралы түсінікті дамыту.</p> <p>Жануарлар әлемі. Төрт түлік және оның төлдері (мінезіндегі ерекшеліктер, қозғалысы, қоректенуі, адамдарға пайдасы), оларға күтім жасаудағы ересектердің еңбегі туралы ұғымдарын кеңейту.</p>
Сурет салу	Коршаган органдың әсемдігіне, қазақ халқының және басқа халықтардың өнер туындыларына, киіз үйге, оның жабдықтарына, тұрмыстық заттарға, ойыншықтарға, сәндік-қолданбалы өнерге қызығушылықты дамыту
Мұсіндеу	Бірнеше бөліктерден заттарды мұсіндеу, оларды орналастыру, пропорцияларды сақтау, бөліктерді біріктіру қасиетін қалыптастыру
Жапсыру	Текшеден дөңгелек пішін, тікбұрыштан бұрыштарын бұктеу арқылы сопақша пішіндерді қиып алуға, бұл тәсілді жапсыруда жемістерді, көгөністерді, гүлдерді, оюларды бейнелеу үшін қолдануды үйрету.
Құрастыру	Қағаздан құрастыруға үйрету: қағаздың парагын ортасынан бұктең, шиыршықтап, көлемді пішіндерге, орамдарға, ілмекке айналдыра білу.
Музыка	<p>Музыка тыңдау. Музыканың сипатын сезінуге үйрету, таныс шығармаларды білу, тыңдалған музықадан алған әсерлері туралы әңгімелуе.</p> <p>Ән айту. Мәнерлеп ән айтуға үйрету, әнді созып, қимылдармен үйлестіріп айтуды қалыптастыру («ре-си» бірінші октава шегінде); қысқа музыкалық фразалар арасында тыныс алушы дамыту.</p> <p>Музыкалық-ырғақты қимылдар. Би қимылдарын, ойындағы музыкалық қимылдарды орындауға қызығушылық тудыру, марш сипатын ырғақты жүріспен беру, музыканың қимылдық сипатына қарай жеңіл, ырғақты жүгіру; музыканың ырғағын нақты бере отырып, қос аяқпен еркін және жеңіл секіру.</p> <p>Балалар музыкалық аспаптарында ойнау. Ағаш қасықтармен, сылдырмактармен, барабан және металлофонмен қарапайым әуендерді ойнай білуді дамыту.</p> <p>Билер. Әуенниң көнілді сипатын қабылдауға үйрету, жеңіл, ырғақпен қозғалу; жұппен би қимылдарын орындау; билерде ойындағы музыкалық қимылдарды қолдану.</p>

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы негізінде 2023-2024 оқу жылына арналған ұйымдастырылған іс-әрекеттің перспективалық жоспары

Білім беру ұйымы: «Гүлсезім» бебекжай

Топ/сынып: «Қарлығаш» ересек тобы

Балалардың жасы: 4 жастағы балалар

Жоспардың құрылу кезеңі (айды, жылды көрсету): қаңтар

Ұйымдастырылған іс-әрекет	Ұйымдастырылған іс-әрекет міндеттері
Дене шынықтыру	<p>Негізгі қимылдар.</p> <p>Жұру: Сапта бір-бірден жұру, жүруді жүгірумен, секірумен алмастырып, бағытты және қарқынды өзгертіп жұру, кол мен аяқ қимылдарын үйлестіру.</p> <p>Тепе-тендікті сақтау. Қолдарды әртүрлі қалыпта ұстап, еденнен 20–25 сантиметр жоғары қойылған сатының таяқшаларынан, үрленген доптардан (бір-бірінен қашық қойылған 5–6 доп арқылы кезекпен) аттап өтуге үйрету.</p> <p>Жүгіру. Түрлі тапсырмаларды орындаі отырып: шапшаң және баяу қарқынмен, жетекшіні ауыстырып жүгіру, 1–1,5 минут ішінде баяу қарқынмен жүгіру, орташа жылдамдықпен жүруді кезектестіре отырып, 40–50 метрге жүгіру.</p> <p>Еңбектеу, өрмелеу. 10 метрге дейінгі қашықтықта заттардың арасымен тұра бағыт бойынша, көлбеу тақтай бойымен төрттагандап еңбектеу; етпетімен жатып, гимнастикалық скамейка бойымен қолдарымен тартылып, алға қарай еңбектеуді жалғастыру.</p> <p>Секіру. Секіру дағдысын дамыту: аяқты бірге, алшақ қойып, бір аяқпен, он және сол жақта кезек-кезек секіру.</p> <p>Лақтыру, домалату, қағып алу. Заттардың арасымен доптарды, құрсауларды бір-біріне домалату; заттарды қашықтыққа лақтыру (3,5–6,5 метрден кем емес), допты бір-біріне төмennен және бастан асыра лақтыру (1,5 метр қашықтықта).</p> <p>Сапқа тұру, сап түзеу, сапқа қайта тұру. Бір-бірден сапқа тұру, бір-бірінің жанына сапқа және шеңберге тұру дағдысын дамыту.</p> <p>Жалпы дамытушы жаттығулар. Қолды алға, екі жаққа, жоғары көтеру (бір уақытта, кезекпен), қолдарын арқасына апару: қолдарды төмен түсіру; белге қою, кеуде тұсына қою. Екі қолды белге қойып, онға-солға бұрылу (жылдам және бір қалыпты). Аяқтың ұшына көтерілу және тұру. Екі аяқты кезекпен алға қою, алдымен өкшенні, содан кейін аяқтың ұшын қою, тарсылдату. Қатарынан 4–5 рет жартылай отыру.</p> <p>Қимылды ойындар. Таныс ойындарды ұйымдастыруда бастамашылдық, дербестік танытуға баулу. Ойындарда физикалық қасиеттерді: жылдамдық, күш, шыдамдылық, икемділік, ептілікті дамыту.</p> <p>Спортық жаттығулар. Шанамен сырғанау: төбешіктен сырғанау; бір-бірін сырғанату, шанамен тебешікке көтерілу, тебешіктен түскенде тежеу. Мұз жолмен өз бетінше сырғанау.</p>
Сөйлеуді дамыту	<p>Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті. Дауысты, дауыссыз дыбыстарды дұрыс айту дағдыларын бекітуді жетілдіру, әр түрлі әрекеттер кезінде сыйыс, ызың және үнді (р, л) дыбыстарды анық айтуға жаттықтыру.</p> <p>Сөздік қор. Баланың сөздік қорын айналасындағы өзін қоршаған ортадан тыс заттар мен құбылыстардың</p>

	<p>атауларымен кеңейту, аталған заттардың қолданылу аясы туралы балалармен талқылау.</p> <p>Тілдің грамматикалық құрылымы. Көмекші сөздерді дұрыс қолдануға үйрету, зат есімдерді жекеше және көпше түрде, сан есімдерді ретімен атауга үйрету.</p> <p>Байланыстырып сөйлеу. Балаларды әнгіме айтуға үйрету: затты, суретті өз бетінше қарап, сипаттауға баулу.</p>
Көркем әдебиет	<p>Тындалған шығарманың мазмұнын қайталап айтуға, қысқа өлеңдерді, санамақтарды жатқа айтуға, шығарма мазмұны мен сипатына сәйкес тақпақтарды, өлеңдерді жаттауда түрлі интонацияларды, үзілістерді, логикалық екпінді қолданып, оларды есте сақтауға, шығарма мазмұнын дұрыс қабылдауға, кейіпкерлеріне жанашырлық танытуға баулу.</p>
Қазақ тілі	<p>Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті. Қазақ тіліне тән ө, қ, ү, ұ, і, ғ дыбыстарын жеке, сөз ішінде анық айтуға баулу.</p> <p>Сөздік қор. Құнделікті өмірде қолданылатын адам денесінің бөліктері мен табиғат құбылыстарының атауларын білдіретін сөздердің мағынасын дұрыс айту және түсіну дағдыларын қалыптастыру. Бұрын зерттелген кейбір түрмисстық заттардың, жемістердің, көкөністердің, жануарлардың, құстардың сөздерін қайталаныз.</p> <p>Тілдің грамматикалық құрылымы. 2–3 сөзден тұратын қарапайым сөйлемдер құра білуге үйрету.</p> <p>Байланыстырып сөйлеу. Педагог үлгісі бойынша ойыншықтарды сипаттауға үйрету.</p>
Математика негіздері	<p>Жиын. Балаларға жиын, оның әртүрлі түстегі, пішіндегі, өлшемдегі заттардан тұратындығы туралы түсінік беру, заттарды жүппен қою арқылы оларды санамай-ақ салыстыру негізінде тең немесе тең еместігін анықтай білу.</p> <p>Сан, санау. Екі қатарда орналасқан заттар тобын салыстыруды үйрету, теңдік және теңсіздік туралы ұғымдарды қалыптастыру.</p> <p>Шама. Ұзындығы, ені, және биіктігі бойынша екі түрлі және бірдей затты салыстыра білу дағдысын жетілдіру жұмыстарын жалғастыру.</p> <p>Геометриялық фигуralар. Геометриялық фигуralарды (дөңгелек, үшбұрыш, төртбұрыш) және геометриялық денелерді (куб, шар, цилиндр) танып, атай білуге үйрету, осы фигуralардың пішіндерін зерттеуді үйрету.</p> <p>Кеңістікті бағдарлау. Кеңістік бағыттарын өзіне қатысты анықтау, берілген бағытта қозғалу (алға-артқа, онға-солға, жоғары-төмен) қабілеттің жетілдіру бойынша жұмысты жалғастыру.</p> <p>Уақытты бағдарлау. Тәулік бөліктері (таңертең, күндіз, кеш, түн) олардың сипаттамалық ерекшеліктері мен реттіліктері, «бүгін», «кеше», «ертең» туралы ұғымдарын кеңейту.</p>
Коршаған ортамен таныстыру	<p>Бала, оның отбасы, үй. Мектеп туралы бастапқы түсініктерді қалыптастыру (мен мектепке барамын, мектепте қызықты, мен жақсы оқитын боламын, көп нәрсе үйренемін). Өзінің атын, тегін, жасын, жынысын атай білуге үйрету, өзін құрметтеуге, өз қадір-қасиетін сезінуге, өзіне деген сенімділікке тәрбиелеу.</p> <p>Заттық әлем. Коршаған орта заттары, олардың қасиеттері</p>

және қолданылуы туралы түсініктерін көңейту. Қазақ халқының ұлттық киімдерімен, әшекейлерімен таныстыру.

Байланыс және қозғалыс құралдары. Көлік түрінің қолданысын (әуе, су, жерде жүретін көлік) ажыратада білу, оның түрлері және қолданылуы машинандың жабдықтарына байланысты екені туралы (жедел жәрдем, өрт сөндіру машинасы) білу, телефон, компьютер, теледидардың қолданылуы және оларды пайдаланудың кейбір қарапайым ережелері туралы білу.

Еңбекке баулу. Топта кезекшілердің міндеттерін өз бетінше орындауға үйрету: нан салғыштарды, кружкаларды, тәрелкелер мен майлыштарды, ас құралдарын (қасықтар, шанышқылар) ретімен қою. Шамасы келетін жұмысты орындау кезінде балалардың бастамасын қолдау: бөлме өсімдіктеріне күтім жасау, оларды суару, жапырақтарды жинау, аулағасы гулдерді суару, қыстайтын құстарды қоректендіру.

Адамгершілік және патриоттық

тәрбие. Қарапайымдылыққа, мейірімділікке және әділдікке, ересектерге құрмет көрсетуге, кішілерге көмектесуге тәрбиелеу. Отан қорғаушылар, Қазақстан Республикасының әскери туралы ұғымдарын көңейту. Отанды сүюге, патриотизмге тәрбиелеу.

Жолда жұру ережелері. Бағдаршам белгілері, көшеде, өткелде жұру ережелері туралы білімдерін қалыптастыру.

Олі табиғат құбылыстары мен заттары. Қарапайым себеп-салдарлық байланыстарды бақылау және анықтау (жел соғып, жапырақтар түсті, күннің сұықтығынан жердегі қар мұзға айналды), ойын, еңбек, эксперимент барысында құм, қар, су, мұз, тас, саздың қасиеттерін анықтау.

Өсімдіктер әлемі. Бақылау, эксперимент және еңбек ету барысында өсімдіктердің тірі тіршілік иелері екендігін, өсімдік тұтастығының мәнін, олардың өсуі үшін жер, топырақ, су, күн, жарық, ылғал, жылудың қажеттілігін анықтау.

Жануарлар әлемі. Жабайы андар, олардың сыртқы түрі, қозғалуы, тіршілік ету ортасы, азығы, қысқа бейімделуі туралы ұғымдарын байыту.

Сурет салу

Заттардың пішіні: дөңгелек, сопақ, шаршы, тікбұрыш, ұшбұрыш, көлемі бөліктерінің орналасуы туралы түсініктерді бекіту. Заттардың көлемі бойынша арақатынасын беруге үйрету: ағаш биік, бұта ағаштан аласа, гүл бұтадан аласа.

Мұсіндеу

Балалардың көлемді пішіндер мен қарапайым композицияларды мұсіндеуғе қызығушылығын арттыру. Мұсіндеу кезінде үздіп алу, қысу, тарту, басу, созу, домалату әдістерін қолдану.

Жапсыру

Дайын пішіндерден жануарлар, құстар, гүлдердің пішінін киу және ол заттарды қағаз бетіне орналастыру дағдыларын қалыптастыру. Композицияны құрастыру кезінде заттар мен нысандардың көлемі бойынша арақатынасын ескеру. Ұсақ элементтерді ересектердің көмегімен желімдеу, алдымен қағаз бетінде заттың бейнелерін құрастырып, содан кейін оны желімдеу.

Құрастыру

Қағаздан құрастыру дағдысын жетілдіру жұмысын жалғастыру: қағаздың бұрыштарын және қырларын біріктіру,

	желімдеу, бөлшектерді өзара желімдеп, композиция құрастыру, «оригами» үлгісі бойынша қарапайым пішіндер құрастыру.
Музыка	<p>Музыка тыңдау. Музыкалық шығарманың мәнерлі құралдарын байқауға үйрету: ақырын, қатты, баяу, жылдам.</p> <p>Ән айту. Өуенди таза айтуға, сөз тіркестерінің соңын жұмсағтуға, сөздерді анық айтуға, музыканың сипатын жеткізе отырып, мәнерлеп ән айтуға үйрету; жоғары және төмен даудыспен, даудысты және есту қабілетін дамыту үшін қол қимылдарын көрсету.</p> <p>Музыкалық-ырғақты қимылдар. Қимылдарды музыкамен сәйкестендіре отырып, жүрелеп отыру, музыканың екінші бөлігінде қимылдарды өзгерте білу.</p> <p>Балалар музыкалық аспаптарында ойнау. Балалардың музыкалық аспаптарында ойнау, ересектердің әртүрлі музыкалық және шулы аспаптарда ойнауын тыңдау қабілетін жетілдіру.</p> <p>Би. Музыканың сипатына сәйкес ойын әрекеттерін орындау, шеңбер бойымен ән айтып жүру, қимылдарды өзгерту, шапшандық пен ептілік таныту.</p>

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы негізінде 2023-2024 оқу жылына арналған ұйымдастырылған іс-әрекеттің перспективалық жоспары

Білім беру ұйымы: «Малика» мектепке дейінгі шағын-орталығы

Топ/сынып: «Балдырган» ересек тобы

Балалардың жасы: 4 жастағы балалар

Жоспардың құрылу кезеңі (айды, жылды көрсету): ақпан

Ұйымдастырылған іс-әрекет	Ұйымдастырылған іс-әрекет міндеттері
Дене шынықтыру	<p>Негізгі қимылдар.</p> <p>Жүру. Сапта бір-бірден жүру, жүруді жүгірумен, секірумен алмастырып, бағытты және қарқынды өзгертіп жүру, қол мен аяқ қимылдарын үйлестіру.</p> <p>Тепе-тендікті сақтау. Қолдарды әртүрлі қалыпта ұстап, еденнен 20–25 сантиметр жоғары қойылған сатының таяқшаларынан, үрленген доптардан (бір-бірінен қашық қойылған 5–6 доп арқылы кезекпен) аттап өту.</p> <p>Жүгіру. Түрлі тапсырмаларды орындаі отырып: шапшаң және баяу қарқынмен, жетекшіні ауыстырып жүгіру, 1–1,5 минут ішінде баяу қарқынмен жүгіру, орташа жылдамдықпен жүруді кезектестіре отырып, 40–50 метрге жүгіру.</p> <p>Еңбектеу, өрмелеу. Табан мен алақанға сүйеніп, төрт тағандап еңбектеу, 50 сантиметр биіктікте ілінген арқаның астынан еңбектеп өту.</p> <p>Секіру. 4–5 сызықтан аттап (сызықтардың арақашықтығы 40–50 сантиметр) секіре білуді дамыту.</p> <p>Лақтыру, домалату, қағып алу. Заттардың арасымен доптарды, құрсауларды бір-біріне домалату; заттарды қашықтыққа лақтыру (3,5–6,5 метрден кем емес), он және сол қолымен көлденең қойылған нысанаға, допты бір-біріне төменин және бастан асыра лақтыру (1,5 метр қашықтықта).</p> <p>Сапқа тұру, сап түзеу, сапқа қайта тұру. Екеуден, ушеуден қатарға тұру, бағыт бойынша түзелуге үйрету.</p> <p>Жалпы дамытуши жаттығулар. Қолды алға-артқа сермеу; қолды иыққа қойып, шынтақтарын бүгіп, қолдарын айналдыру. Оңға, солға енкею, шалқаю. Тұрған қалыпта екі аяқ бірге (алшак), алға енкейіп, қолдың саусақтарын аяқтың ұшына жеткізіп, заттарды қою және жоғары көтеру. Екі қолды белге қойып, екі жаққа созып, отыру. Тізені бұгу, алға созу, қайтадан бұгу және түсіру. Аяқтың ұшын созу, өкшени айналдыру.</p> <p>Қимылды ойындар. Қимылды ойындарда жетекші рөлді орындауға үйрету, ойын ережелерін саналы түрде сақтауға баулу.</p> <p>Спорттық жаттығулар. Шаңғымен жүру: шаңғымен бірінің артынан бірі жүру; ересектердің көмегімен шаңғыны киіп, шешу</p>
Сөйлеуді дамыту	<p>Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті. Сөйлеу қарқының өзгерту қабілетін бекіту: баяу сөйлеу, жаңылтпаш айту.</p> <p>Сөздік қор. Сөздік қорын ересектердің кәсіпптерін білдіретін зат есімдермен және еңбек қызметін білдіретін етістіктермен толықтыру;</p>

	<p>Сөйлеуде жиі қолданылатын сын есімдерді, етістіктерді, үстеулерді, көмекші сөзді қолдану.</p> <p>Сөздің грамматикалық құрылымы. Зат есімдерді сын есімдермен байланыстыра білуге үрету, императивті көnl-күйде етістіктерді қолдануға үрету (отыру, жүру, жүгіру).</p> <p>Байланыстырып сөйлеу. Балалар іс-әрекетінің әртүрлі түрлерінде бала жасаған сурет, бұйым бойынша әңгімелер құра білуге үрету</p>
Көркем әдебиет	<p>Әдеби шығармаларды мұқият тыңдау, кейіпкерлерге жанашырлық таныту, ондағы әрекеттердің дамуын қадағалау, мазмұнын түсінуге және олардың мазмұнын қайталап айтуда сюжет желісінің реттілігін сақтауға, автор сөздерін айту, кейіпкерлердің мінезін беру, шығарма мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беруге, ересектермен бірге ертегі мен әңгіменің басын, соңын ойдан құрастыруға баулу.</p>
Қазақ тілі	<p>Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті. Қазақ тіліне тән ө, қ, ү, ұ, і, ғ дыбыстарын жеке, сөз ішінде анық айтуда баулу.</p> <p>Сөздік қор. Қоршаған ортадағы заттар мен өсімдіктердің, жануарлардың, құстардың, табиғат құбылыстарының, тұрмыстық заттардың атауларын білдіретін сөздерді түсіну және атау дағдыларын қалыптастыру.</p> <p>Тілдің грамматикалық құрылымы. 2–3 сөзден тұратын қарапайым сөйлемдер құра білуге үрету.</p> <p>Байланыстырып сөйлеу. Мұғалімнің ұлғасы бойынша ойыншықтарды сипаттау қабілетін дамыту</p>
Математика негіздері	<p>Жиын. Балаларға жиын, оның әртүрлі түстегі, пішіндегі, өлшемдегі заттардан тұратындығы туралы түсінік беру, заттарды жүппен қою арқылы оларды санамай-ақ салыстыру негізінде тең немесе тең еместігін анықтай білу.</p> <p>Сан, санау. Тең ұғымын екі тәсілмен саны бойынша кем топқа бір затты қосу немесе артық топтан алып тастау арқылы қалыптастыру, «Қанша болды?», «Қаншасы қалды?» сұрақтарына жауап беруге үрету.</p> <p>Шама. Шаманы салыстыру кезінде қабаттасу әдістерін (жоғарыда) және қосымшаларды (жанында) қолдана білуге үрету</p> <p>Геометриялық фигуралар. Сөйлеуде сын есімдерді қолдануға үрету, салыстыру нәтижелерін атау (ұзындау-қысқалау, кендеу-тарлау, жоғары-төмен, қалың-жұқа немесе ұзындығы, ені, биіктігі, қалындығы бойынша тең).</p> <p>Кеңістікті бағдарлау. Заттарды он қолмен солдан онға қарай орналастыра білуге үрету.</p> <p>Уақытты бағдарлау. Тәулік бөліктері (таңертең, күндіз, кеш, түн) олардың сипаттамалық ерекшеліктері мен реттіліктері, «бүгін», «кеше», «ертен» туралы ұғымдарын көңейту.</p>

Қоршаган ортамен тәнистыру

Бала, оның отбасы, үйі. Отбасы, ересек отбасы мүшелерінің жұмысы туралы білімді жетілдіру; ұлken және кіші отбасы мүшелеріне құрметпен және қамқорлықпен қарауға тәрбиелеу, отбасын, отбасылық дәстүрлерді бағалау.

Заттық әлем. Айналадағы заттар, олардың қасиеттері мен мақсаты туралы түсініктерін кеңейту; қазақ халқының ұлттық киімдері мен әшекейлерімен тәнисстыру.

Байланыс және қозғалыс құралдары. Көлік түрлерін (әуе, су, жер үсті), жабдықтар мен мақсаттарға (өрт сөндіру машинасы, жедел жәрдем) байланысты көлік түрлері туралы; телефонның, компьютердің, теледидардың мақсаты және оларды пайдаланудың кейбір қарапайым ережелері туралы ажыратта білу қабілетін дамыту.

Еңбекке баулу. Жақын адамдардың кәсіптерімен тәнисстыру, олардың атқаратын функцияларының мағынасын түсіну; ата-анаlardың кәсіптеріне деген кызығушылықты қалыптастыру.

Адамгершілік және патриоттық тәрбие. Қателік жасағаны үшін ұят сезімін сезінуге үйрету; ренжіткені үшін құрбысынан кешірім сұрауға үйрету; Қазақстан Республикасының астанасы – Астана қаласы, республиканың қалалары мен ауылдарының атаулары, олардың көрікті жерлері, ауыл мен қала өмірінің ерекшеліктері туралы түсініктерді дамыту.

Жол қозғалысы ережелері. Бағдаршамның жарық сигналдарына сәйкес көшеден өту дағдыларын жетілдіру; жаяу жүргіншілерге арналған ережелер, «Жаяу жүргіншілер өткелі» жол белгісі туралы білімді қалыптастыру; балаларды жол жүрісі ережелерін саналы түрде сақтауға жеткізу; сюжеттік-рөлдік ойындарда жол жүрісі ережелерін білуді бекіту.

Өлі табигат құбылыстары мен заттары. Қазақстанның түрлі аймақтарында ауа райының түрліші болуы туралы түсінік беру.

Өсімдіктер әлемі. Өсімдіктердің даму кезендері (тұқым, көшет, сабак, жапырақ, гүл, тұқым) туралы бастапқы түсініктерді қалыптастыру.

Жануарлар әлемі. Бақылау барысында жануарлар әлеміндегі маусымға тән көріністерді салыстыру (күзде – көбелектердің, қоңыздардың, кейбір құстардың болмауы, қыста - құстарды қоректендірудің қажеттігі, көктемде көбелектер, қоңыздардың пайда болуы, құстардың көбеюі, олардың сайрауы, шықылыштауы, шикылдауы, ұя салуы, балапан шығаруы, жазда көбелектер, қоңыздар, инеліктер, құстардың көбеюі, олардың тіршілік етуіне қажетті жағдайларды: азық, су, жылу, жарық, мекендейтін орнын анықтау.

Сурет салу

Қазақ ою-өрнегінің элементтерін шеңбер, сопақ, шаршы, тіктөртбұрыш, үшбұрыш түрінде салу: «құс қанаты», «бүршік», «қызығалдақ», «қошқар мүйіз», «қой ізі», «құс тұмсық», «бота мойын», «бота көз», «ирек»; элементтердің орналасу тәртібін, олардың арасындағы қашықтықты

	сақтау; балалардың қоршаған заттар мен табиғат объектілерінің түстері мен реңктері туралы идеяларын байыту; қоңыр, қызғылт сары, ашық жасыл реңктермен таныстыру, түстерді өзініз жасауға ынталандыру (қажетті түсті алу үшін бояуларды араластыру)
Мұсіндеу	Стек қолдануды таныстыру; стек көмегімен өрнектелген бұйымдарды безендіруге деген ұмтылысты ынталандыру
Жапсыру	Қазақ халқының сәндік-қолданбалы өнерімен таныстыру (киз үй және оның жабдықтары, сандық, кебеже, текемет, киіз кілем); геометриялық пішіндерден, өсімдіктерден әзірленген ою-өрнектерді жолаққа бірізділігін ескере отырып, жапсыру дағдыларын қалыптастыру
Құрастыру	Табиғи материалдардан жасалған бұйымдармен, қазақ халқының түрмис заттарымен таныстыру, олардан жасалған материалды зерделеу; табиғи материалдардан (бүршік, мақта, жұн, жіптер, асық, қағаз, былғары, кенеп, мата, астық түрлері) және қалдық (қақпақ түрлері, пластик, қораптар, киім қыстырғыштары) материал құрастыру
Музыка	<p>Музыка тыңдау. Дыбыстарды биіктігі бойынша ажырату қабілетін дамыту (жоғары, төмен шекте секста, септима).</p> <p>Ән айту. Аспаптық сүйемелдеумен және онсыз ән айтуды үйрету (тәрбиешінің көмегімен).</p> <p>Музыкалық-ырғакты қимылдар. Қимылдарды музыкамен үйлестіре отырып, жартылай отырып орындау, музыканың екінші бөлігіне қимылды ауыстыра білу.</p> <p>Балалар музыкалық аспаптарында ойнау. Ағаш қасықтарда, маракаста, барабанда, металлофонда қарапайым әуендерді ойнау қабілетін қалыптастыру.</p> <p>Билер. Музыканың көнілді қызу табиғатын ажырата білу қабілетін дамыту, атрибуттармен би қимылдарын орындау</p>

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы негізінде 2023-2024 оқу жылына арналған ұйымдастырылған іс-әрекеттің перспективалық жоспары

Білім беру ұйымы: «Малика» мектепке дейінгі шағын-орталығы

Топ/сынып: «Балдырган» ересек тобы

Балалардың жасы: 4 жастағы балалар

Жоспардың құрылу кезеңі (айды, жылды көрсету): наурыз

Ұйымдастырылған іс-әрекет	Ұйымдастырылған іс-әрекет міндеттері
Дене шынықтыру	<p>Негізгі қимылдар:</p> <p>Жүру. Өкшемен, аяқтың сыртқы қырымен, адымдап, жан-жаққа қосалқы қадаммен (оңға және солға), сапта бір-бірден жүру, жүруді жүгірумен, секірумен алмастырып, бағытты және қарқынды өзгертіп жүру, қол мен аяқ қимылдарын үйлестіру.</p> <p>Тепе-тендікті сақтау. Балалардағы тепе-тендікті дамыту бойынша жұмысты жалғастыру</p> <p>Жүгіру. Түрлі тапсырмаларды орындаі отырып жүгіруді қалыптастыру жұмысын жалғастыру.</p> <p>Еңбектеу, өрмелеу. Төрт тағандап еңбектеу, құрсаудан еңбектеп өту.</p> <p>Секіру. 20–25 сантиметр биіктікten секіре білу қабілетін дамыту.</p> <p>Лақтыру, домалату, қағып алу. Допты кедергілер арқылы бастан асыра екі қолымен және бір қолымен лақтыруға (2 метр қашықтықтан) үйрету.</p> <p>Сапқа тұру, сапқа қайта тұру. Оңға, солға бұрылу, орнында айналуға үйрету.</p> <p>Жалпы дамытушы жаттығулар. Қолды алға, екі жаққа созып, саусақтарды жұму және ашу, қолдың білектерін айналдыру. Тізерлеп отырып, допты өзінен айналдыра домалату. Бір аяқты жоғары көтеріп, жоғары көтерілген аяқтың астынан затты бір қолдан екінші қолға беру. Аяқтың бақайларымен жіпті жинау, құм салынған қапшықтарды өкшелермен қысып алып, бір орыннан екінші орынға қою.</p> <p>Қимылды ойындар. Доптармен, арқанмен, құрсаумен ойындарда балалардың белсенділігін дамытууды жалғастыру.</p> <p>Спорттық жаттығулар. Шаңғымен жүру: шаңғымен бірінің артынан бірі жүру; ересектердің көмегімен шаңғыны киіп, шешу.</p>
Сөйлеуді дамыту	<p>Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті. Дикция бойынша жұмысты жалғастыру: сөздер мен сөз тіркестерінің дұрыс айтылуын жақсарту.</p> <p>Сөздік қор. Сөздік қорды заттар тобын білдіретін жалпылаушы сөздермен (ойыншықтар, киім, аяқ киім, ыдыс, жиназ), заттардың орналасқан жерін (сол, он, қатар, жанында, арасында) білдіретін және мағынасы қарама-қарсы антоним сөздермен байыту.</p> <p>Тілдің грамматикалық құрылымы. Зат есімдерді сын есімдермен байланыстыруға, етістіктерді бұйрық райымен қолдана білуге үйрету (отыр, жүр, жүгір).</p> <p>Байланыстырып сөйлеу. Түрлі балалар әрекеттерінде бейнелеген суреттері бойынша әнгімелер құрастыруға баулу.</p>
Көркем әдебиет	Балалардың кітаптағы иллюстрацияларды өз бетінше қарастырып, ертегі,

	әңгіме құрастыруына мүмкіндік беру.
Қазақ тілі	<p>Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті. Артикуляциялық және дауыс аппаратын, сөйлеуде тыныс алушы, фонематикалық естуді, анық және қалыпты қарқынмен сөйлей білуді дамыту.</p> <p>Сөздік қор. Заттардың белгілерін, санын, әрекеттерін білдіретін сөздердің айту қабілетін дамыту; 5-ке дейін тікелей және кері санау.</p> <p>Тілдің грамматикалық құрылымы. 2-3 сөзден тұратын қарапайым сөйлемдер құрастыру қабілетін дамыту.</p> <p>Байланыстырып сөйлеу. Мұғалімнің үлгісі бойынша ойыншықтарды сипаттау қабілетін дамыту.</p>
Математика негіздері	<p>Жиын. Заттарды жүппен қою арқылы оларды санамай-ақ салыстыру негізінде тең немесе тең еместігін анықтай білу.</p> <p>Сан, санау. Екі қатарда орналасқан заттар тобын салыстыруды үйрету, тендік және теңсіздік туралы ұғымдарды қалыптастыру.</p> <p>Шама. Шаманды салыстыру кезінде қабаттасу әдістерін (жоғарғы жағында) және қосымшаларды (жанында) қолдану қабілетін дамыту</p> <p>Геометриялық фигураалар. Сөйлеуде сын есімдерді қолданып, салыстыру нәтижелерін атау (ұзындау-қысқалау, кендеу-тарлау, жоғары-төмен, қалың-жұқа немесе ұзындығы, ені, биіктігі, қалындығы бойынша тең).</p> <p>Кеңістікті бағдарлау. Заттардың өзіне қатысты орналасуын сөздермен белгілеу (менің алдында үстел, оң жағымда терезе, сол жақта орындық, ойыншықтың арт жақта тұр).</p> <p>Ұақытты бағдарлау. Тәулік бөліктері (танертен, күндіз, кеш, түн) олардың сипаттамалық ерекшеліктері мен реттіліктері, «бүгін», «кеше», «ертең» туралы ұғымдарын көңейту.</p>
Коршаған ортамен таныстыру	<p>Бала, оның отбасы, үй. Отбасындағы сүйекті адамдары, отбасылық мерекелер, салт-дәстүрлер туралы әңгімелуе, өзінің жақындарына мақтандыши сезімін білдіру.</p> <p>Заттық әлем. Айналадағы заттар, олардың қасиеттері мен мақсаттары туралы түсініктерді көңейту. Қазақ халқының ұлттық киімдері мен әшекейлерімен таныстыру.</p> <p>Байланыс және қозғалыс құралдары. Көлік түрлерінің қолданысын (әуе, су, жерде жүретін көліктер) ажыратып білу, оның түрлері және қолданылуы машинаниң жабдықтарына байланысты екені туралы (жедел жәрдем, өрт сөндіру машинасы) білу, телефон, компьютер, теледидардың қолданылуы және оларды пайдаланудың кейбір қарапайым ережелері туралы білу.</p> <p>Еңбекке баулу. Баланың айналасындағы ойыншықтарға, заттарға ұқыпты қарауға тәрбиелеу, олардың адамдардың енбегімен жасалғандығы туралы түсінік қалыптастыру.</p> <p>Адамгершілік және патриоттық тәрбие. Оның жасына байланысты әдет-ғұрыптар мен дәстүрлер туралы идеяларды қалыптастыру, ұлттық ойындар. Қазақстан Республикасының астанасы – Астана қаласы, республика қалалары мен ауылдарының атаулары, олардың көрікті жерлері, ауыл мен қала өмірінің ерекшеліктері туралы түсініктерді дамыту.</p> <p>Жолда жүру ережелері. Өз өмірінің қауіпсіздігінің қарапайым дағдыларын қалыптастыру: ойын, ойын жабдықтарын пайдалану, бейтаныс адамдармен қарым-қатынас жасау. Балалардың өз есімін, тегін, жасын,</p>

	<p>ата-аналарының атын білуді бекіту, кездейсоқ жағдайларда (адасып қалу, құлау) өзін дұрыс ұстауға үйрету.</p> <p>Олі табиғат құбылыстары мен заттары. Қазақстанның түрлі аймақтарында ауа райының түрліше болуы туралы түсінік беру.</p> <p>Өсімдіктер әлемі. Өсімдіктердің жіктелуі туралы түсініктерді кеңейту: жемістер, көгөністер, жидектер (орман, бақша), гүлдер (бөлме, бақша, шабындық), бұталар және ағаштар (бақша, орман).</p> <p>Жануарлар әлемі. Жәндіктер туралы (қоңыз, көбелек, шыбын, құмырсқа), қыстап қалатын және жыл құстары туралы ұғымдарын кеңейту.</p>
Сурет салу	<p>Сурет салуда әртүрлі түстерді қолдануға, көп түске назар аударуға деген ұмтылысты қолдау.</p> <p>Пішінін ескере отырып, ою-өрнекті орналастыру, элементтер бірізділігін, олардың арасындағы арақашықтықтарды сақтау, 2-3 элементтерді түсі мен пішіні бойынша ұлттық оюларды ашық түстермен кезектестіру дағдыларын қалыптастыру. Қазақ халқының сәндік-қолданбалы өнері туралы білімдерін кеңейту.</p>
Мүсіндеу	Ертегілер мен қоршаған өмір тақырыптарына сюжеттік композициялар құру, ұжымдық жұмыстарды орындауда міндеттемелерді өзара бөлісу.
Жапсыру	Элементтердің ретін, олардың арасындағы арақашықтықты сақтауды, пішінін ескере отырып, ұлттық ою-өрнекті қолданып, тұрмыстық заттарды, ыдыстарды безендіру дағдыларын дамыту.
Құрастыру	<p>Табиғи материалдардан түрлі композиция жасауға ынталандыру.</p> <p>Шығармашылық қиялды дамыту, көрnekілікке сүйене отырып және құрастыратын материалдарды өз бетінше таңдап, ойдан құрастыруға мүмкіндік беру.</p>
Музыка	<p>Музыка тыңдау. Әндерді иллюстрацияларды көрсетумен және қымылдармен сүйемелдей білу дағдысын қалыптастыру.</p> <p>Ән айту. Аспаптың сүйемелдеуімен және сүйемелдеуінсіз ән айтуға баулу (тәрбиешіні көмегімен).</p> <p>Музыкалық-ырғакты қымылдар. Музыканың көнілді, ойнақы сипатын қабылдау, мазмұны бойынша таныс әндерді сахналанауға баулу.</p> <p>Балалар музыкалық аспаптарында ойнау. Балалар музыкалық аспаптарында ойнау, ересектердің әртүрлі музыкалық және шулы аспаптарда ойнауын тыңдау қабілетін жетілдіру.</p> <p>Би. Қазақтың ұлттық би өнерімен таныстыру. «Қамажай» биін үйрету.</p>

**Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы негізінде 2023-
2024 оқу жылына арналған ұйымдастырылған
іс-әрекеттің перспективалық жоспары**

Білім беру ұйымы: «Малика» мектепке дейінгі шағын-орталығы

Топ/сынып: «Балдырган» ересек тобы

Балалардың жасы: 4 жастағы балалар

Жоспардың құрылу кезеңі (айды, жылды көрсету): сәуір

Ұйымдастырылған іс-әрекет	Ұйымдастырылған іс-әрекет міндеттері
Дене шынықтыру	<p>Негізгі қимылдар:</p> <p>Жүру. Жүруді қалыптастыру жұмысын жалғастыру.</p> <p>Тепе-тендікті сақтау. Тепе-тендікті сақтау қалыптастыру жұмысын жалғастыру.</p> <p>Жүгіру. Түрлі тапсырмаларды орындаі отырып жүгірруді қалыптастыру жұмысын жалғастыру.</p> <p>Еңбектеу, өрмелебеу. Гимнастикалық қабырғаға жоғары-төмен ауыспалы қадаммен өрмелебеу, бөрене және гимнастикалық скамейкадан аттап өту дағдысына үйрету.</p> <p>Секіру. Орнынан ұзындыққа (шамамен 70 сантиметр), қысқа секіргішпен секіру дағдысын дамыту.</p> <p>Лақтыру, домалату, қағып алу. Допты жоғары лақтыру және екі қолымен қағып алу (қатарынан 3–4 рет) дағдысына үйрету.</p> <p>Сап түзеу, сапқа қайта тұру. Сапқа тұру, араларын алшақ ұстау және жақын тұруды үйрету.</p> <p>Жалпы дамытушы жаттығулар. Қолды кеуденің алдына қою, желкеге қою, иықтарды түзеп, екі жаққа бұрылу. Отырган қалыпта екі аяқты жоғары көтеру, бұғу және жазу, төмен түсіру. Өкшемен таяқтын, арқаның үстінен бір қырымен жүру. Түрегеліп тұрып, аяқтың бақайларымен орамалдарды, тағы басқа ұсақ заттарды іліп алып, басқа орынға ауыстыру.</p> <p>Қимылды ойындар. Доптармен, секіргіштермен, құрсаулармен ойындарда балалардың белсенділігін дамыту.</p> <p>Спорттық жаттығулар. Екі немесе үш дөңгелекті велосипед тебу; онға, солға бұрылуды орындау.</p>
Сөйлеуді дамыту	<p>Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті. Фонематикалық естуді дамыту: белгілі бір дыбыстан басталатын сөздерді есту арқылы ажырата білуге және атауға үйрету.</p> <p>Сөздік қор. Балалардың сөздігіне қарама-қарсы мағынасы бар сөздерді – антонимді қосу. Балаларды қазақ халқының қонақжайлылық дәстүрімен таныстыру (қонақты күтіп алу, төрге отыргызу, сыйбаға, ас қайыру, бата беру), қонақты шығарып салу дәстүрлерін үйрету арқылы үлкендерді сыйлауға, дастархан басында әдептілікті сақтауға баулу.</p> <p>Тілдің грамматикалық құрылымы. Зат есімдерді сын есімдермен байланыстыруға үйрету.</p> <p>Байланыстырып сөйлеу. Шығармалардың, ертегілердің қызықты үзінділерін қайталап айтуда, бейтаныс заттар, құбылыстар, оқиғалар</p>

	туралы ақпаратты талқылауға баулу. Ұсынылған сюжеттер бойынша қойылымдарды саңналауға үйрету.
Көркем әдебиет	Шешендікке, сөз өнеріне баулу, халық ауыз әдебиеті шығармаларымен таныстыру, санамақ, жаңылтпаш айту, жұмбақ шешу, айтыс өнеріне баулу.
Қазақ тілі.	<p>Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті. Сөздік және артикуляциялық аппаратты, тыныс алуды, нақты дикцияны дамытуды жалғастыру.</p> <p>Сөздік қор. Заттардың белгілерін, санын, іс-әрекетін білдіретін сөздерді айта білу дағдыларын дамыту; 5-ке дейін тұра және кері санау.</p> <p>Тілдің грамматикалық құрылымы. 2-3 сөзден тұратын жай сөйлем құрау дағдысын дамыту.</p> <p>Байланыстырып сөйлеу. Мұғалім үлгісі бойынша ойыншықтарды сипаттай білу дағдыларын дамыту.</p>
Математика негіздері	<p>Жиын. Заттарды жұппен қою арқылы оларды санамай-ақ салыстыру негізінде тең немесе тең еместігін анықтай білу.</p> <p>Сан, санау. Тең ұғымын екі тәсілмен саны бойынша кем топқа бір затты қосу немесе артық топтан алғып тастау арқылы қалыптастыру, «қанша болды?», «қаншасы қалды?» сұрақтарына жауап беруге үйрету. 5 көлемінде тұра және кері санауға жаттықтыру.</p> <p>Шама. Бірнеше затты өсу (жоғары) және кему (жақын) ретімен орналастырып, салыстыру қабілетін жақсарту.</p> <p>Геометриялық фигуралар. Сөйлеуде сын есімдерді қолданып, салыстыру нәтижелерін атап (ұзындау-қысқалау, кендеу-тарлау, жоғары-төмен, қалың-жұқа немесе ұзындығы, ені, биіктігі, қалындығы бойынша тең).</p> <p>Кеңістікті бағдарлау. Заттардың өзіне қатысты орналасуын сөздермен белгілеу (менің алдында ұстел, сол жағымда орындық тұр) қабілетін жетілдіру.</p> <p>Уақытты бағдарлау. Тәулік бөліктері (таңертең, күндіз, кеш, тұн) олардың сипаттамалық ерекшеліктері мен реттіліктері, «бүгін», «кеше», «ертең» туралы ұғымдарын кеңейту.</p>
Коршаған ортамен таныстыру	<p>Бала, оның отбасы, үйі. Отбасылық мерекелер, салтанатты кештерге қатысуға деген ұмтылысқа дағыландыру.</p> <p>Заттық әлем. Адамдарға еңбектері үшін алғыс айтуға және еңбектің нәтижесіне құрмет көрсете білуге тәрбиелеу.</p> <p>Байланыс және қозғалыс құралдары. Қозғалыс ортасын ескере отырып, көлік құралдарын танып және атап білу дағдыларын қалыптастыру. Әртүрлі көлік құралдары мен оларды басқаратын адамдар туралы білімдерін жетілдіру. Көлікте жұмыс істейтін адамдарға сыйластық танытуға тәрбиелеу.</p> <p>Еңбекке баулу. Ауыл шаруашылығы қызметкерлерінің еңбегі, (қаламен ауылдың байланысы), диқанның еңбегі туралы білімді қалыптастыру. Нанға және азық-түлік өнімдеріне ұқыпты қарауға тәрбиелеу.</p> <p>Адамгершілік және патриоттық тәрбие. Оның жасына байланысты әдет-ғұрыптар мен дәстүрлер, ұлттық ойындар туралы түсінікті қалыптастыру. Қазақстан Республикасының бас қаласы – Астана қаласы, республикадағы қалалар мен ауылдардың атаулары, олардың көрікті</p>

	<p>жерлері, ауыл мен қала өмірінің ерекшеліктері туралы ұғымдарын дамыту.</p> <p>Жолда жүру ережелері. Өз өмірінің қауіпсіздігінің қарапайым дағдыларын қалыптастыру: ойын, ойын жабдықтарын пайдалану, бейтаныс адамдармен қарым-қатынас жасау. Балалардың өз есімін, тегін, жасын, ата-аналарының атын білуді бекіту, кездейсоқ жағдайларда (адасып қалу, құлау) өзін дұрыс ұстауға үйрету.</p> <p>Олі табиғат құбылыстары мен заттары. Қазақстандағы әртүрлі ауа райы жағдайлары туралы түсініктерді дамыту.</p> <p>Есімдіктер әлемі. Бөлме өсімдіктеріне және табиғат бұрышындағы жануарларға күтім жасау, адамның табиғатқа қамқорлық танытуының маңызы туралы білімдерін қалыптастыру.</p> <p>Жануарлар әлемі. Жәндіктер туралы (қоныз, көбелек, шыбын, құмырсқа), қыстап қалатын және жыл құстары туралы ұғымдарын кеңейту.</p>
Сурет салу	Балаларды суреттерді қылқаламмен, қаламмен бояуға үйрету, заттарды бояуда сызбалар мен жақпаларды бір бағытта (жоғарыдан төменге немесе солдан онға) пішіннің шеткі сывығынан шықпай ырғакты түрде бояуға үйрету. Қылқаламды үстінен баса отырып, жуан сывықтарды ал қылқаламның ұшымен жіңішке сывықтарды жүргізу.
Мұсіндеу	Қазақ халқының тұрмыстық заттарымен таныстыру, оларды мұсіндеуге баулу. Дайын мұсінді дөңгелек, сопақ, шаршы, ұшбұрыш пішіндегі қазақ оюларының элементтерімен безендіру. Мұсіндеуде қауіпсіздік ережелерін сақтау.
Жапсыру	Ұжымдық сюжетті композицияны құрастыру дағдыларын қалыптастыру. Композицияны құрастыруда дайын пішіндердің көмегімен заттарды қиоға немесе өз бетінше ойдан қып жапсыруға мүмкіндік беру. Шығармашылық қиялды дамыту. Жапсыруда қауіпсіздік ережелерін сақтау, жұмысты ұқыптылықпен орындау.
Құрастыру	Табиғи материалдардан түрлі композиция жасауға ынталандыру. Шығармашылық қиялды дамыту, көрнекілікке сүйене отырып және құрастыратын материалдарды өз бетінше таңdap, ойдан құрастыруға мүмкіндік беру.
Музыка	<p>Музыка тыңдау. Қазақтың ұлттық аспабы домбырамен орындалған әндер мен күйлерді тыңдату.</p> <p>Ән айту. Аспаптың сүйемелдеуімен және сүйемелдеуінсіз ән айтуға баулу (тәрбиешінің көмегімен).</p> <p>Музыкалық-ырғақты қимылдар. Музыканың ырғағына сәйкес әртүрлі қарқынмен секіру.</p> <p>Балалар музыкалық аспаптарында ойнау. Ағаш қасықтармен, сылдырмақтармен, асатаяқ, домбыра, сазсырнайда қарапайым әуендерді ойнай білуді дамыту. Балалар музыкалық аспаптарын тану және атауды жетілдіру.</p> <p>Билер. Қазақтың ұлттық би өнерімен таныстыру.</p>

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы негізінде 2023-2024 оқу жылына арналған ұйымдастырылған іс-әрекеттің перспективалық жоспары

Білім беру ұйымы: «Малика» мектепке дейінгі шағын-орталығы

Топ/сынып: «Балдырған» ересек тобы

Балалардың жасы: 4 жастағы балалар

Жоспардың құрылу кезеңі (айды, жылды көрсету): мамыр

Ұйымдастырылған қызмет	Ұйымдастырылған қызметтің міндеттері
Дене шынықтыру	<p>Негізгі қимылдар.</p> <p>Жүру. Жүруді жүгірумен, секірумен алмастырып, бағытты және қарқынды өзгертіп жүру, қол мен аяқ қимылдарын үйлестіру.</p> <p>Тепе-тендікті сақтау. Балалардағы тепе-тендікті дамыту бойынша жұмысты жалғастыру.</p> <p>Жүгіру. Түрлі тапсырмаларды орындаі отырып жүгіру дағдысын жетілдіру.</p> <p>Еңбектеу, өрмелеву. Гимнастикалық қабырғаға жоғары-төмен ауыспалы қадаммен өрмелеву, бөрене және гимнастикалық скамейкадан аттап өту.</p> <p>Секіру. Бір орында тұрып, алға ұмтылып қос аяқпен секіру, бір орында тұрып, биіктікten секіру.</p> <p>Лақтыру, домалату, қағып алу. Допты домалату, нысанага лақтыру; жоғары лақтыру және қағып алу дағдысын дамыту.</p> <p>Сап тузеу, сапқа қайта тұру. Бір-бірден сапқа тұру, араларын алшак ұстau және жақын тұру.</p> <p>Жалпы дамытушы жаттығулар. Жаттығуларды заттармен және заттарсыз орындау. Тізерлеп тұрып, алға еңкею және артқа шалқаю, екі аяқты кезек бұгу және жазу, көтеру және түсіру. Қолына зат ұстап, шалқасынан жатып, қолды созу және осы қалыпта етпетінен бұрылып жату. Етпетінен жатқан қалыпта иықтарын, басын, қолдарын алға созып көтеру. Аяқтың ұшын созу, өкшені айналдыру. Тізені бүгіп, екі аяқты кезек көтеру.</p> <p>Кимылды ойындар. Доптармен, секіргіштермен, құрсаулармен ойындарда балалардың белсендерлілігін дамыту.</p> <p>Спорттық жаттығулар. Велосипед тебу: екі немесе үш дөңгелекті велосипед тебу; онға, солға бұрылу.</p>
Сөйлеуді дамыту	<p>Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті. Белгілі бір дыбыстан басталатын сөздерді есту арқылы ажыратада білуге және атауға үйрету.</p> <p>Сөздік қор. Балаларды қазақ халқының қонақжайлышың дәстүрімен таныстыру, (қонақты күтіп алу, төрге отырғызу, қонақ кәде, (сыбаға), (ас қайыру, бата беру), қонақты шығарып салу дәстүрлерін үйрету арқылы үлкендерді сыйлауға, дастархан басында әдептілікті сақтауға баулу.</p> <p>Тілдің грамматикалық құрылымы. Етістіктерді бүйрек рапымен қолдана білуге үйрету (отыр, жүр, жүгір).</p> <p>Байланыстырып сөйлеу. Шығармалардың, ертегілердің қызықты</p>

	үзінділерін қайталап айтуға, бейтаныс заттар, құбылыстар, оқиғалар туралы ақпаратты талқылауға баулу. Ұсынылған сюжеттер бойынша қойылымдарды сахналауға үйрету
Көркем әдебиет	Сахналық қойылымдарға қатысуға, таныс әдеби шығармалар, ертегілер бойынша қарапайым қойылымдарды ойнауға, образды бейнелеу үшін мәнерлілік құралдарын (интонация, ым-ишара, қымыл) қолдануға, еркін ойындарда таныс кейіпкерлердің образын өздігінен сомдауға, оларды басқа қырынан көрсетуге (қатыгез-мейірімді, ақкөңіл-салмақты) ынталандыру.
Қазақ тілі	<p>Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті. Артикуляциялық және дауыс аппаратын, сөйлеуде тыныс алуды, фонематикалық естуді, анық және қалыпты қарқынмен сөйлей білуді дамыту.</p> <p>Сөздік қор. Заттардың белгілерін, санын, әрекеттерін білдіретін сөздерді айту қабілетін дамыту; 5-ке дейін тікелей және кері санау.</p> <p>Тілдің грамматикалық құрылымы. 2-3 сөзден тұратын қарапайым сөйлемдер құрастыру қабілетін дамыту.</p> <p>Байланыстырып сөйлеу. Мұғалімнің үлгісі бойынша ойыншықтарды сипаттау қабілетін дамыту.</p>
Математика негіздері	<p>Жиын. Заттарды жүппен қою арқылы оларды санамай-ақ салыстыру негізінде тең немесе тең еместігін анықтай білуді жетілдіру.</p> <p>Сан, санау. Заттар тобын салыстыру дағдысын жетілдіру.</p> <p>Шама. Затты салыстыру кезінде затты үстіне (жоғары) және қасына (катар) қою тәсілдерін қолдана білуді дамыту.</p> <p>Геометриялық фигуralар. Сөйлеуде сын есімдерді қолдана білуді жетілдіру, салыстыру нәтижелерін атау (ұзындау-қысқалау, кеңдеу-тарлау, жоғары-төмен, қалың-жұқа).</p> <p>Кеңістікті бағдарлау. Заттардың өзіне қатысты орналасуын сөздермен белгілей (менің алдында үстел, сол жағымда орындық тұр) білуді жетілдіру.</p> <p>Уақытты бағдарлау. Тәулік бөліктері (таңертең, күндіз, кеш, түн) олардың сипаттамалық ерекшеліктері мен реттіліктері, «бүгін», «кеше», «ертең» туралы ұғымдарын көңейту.</p>
Коршаған ортамен таныстыру	<p>Бала, оның отбасы, үйі. Өзінің атын, тегін, жасын, жынысын айта білуді бекіту, баланы өзін-өзі құрметтеуге, өзін-өзі бағалауға, өзіне деген сенімділікке, оны жақсы көретініне, жақсы екеніне тәрбиелеу.</p> <p>Заттық әлем. Айналадағы заттар, олардың қасиеттері мен мақсаты туралы түсініктерін көңейту.</p> <p>Байланыс және қозғалыс құралдары. Қозғалыс ортасын ескере отырып, көлік құралдарын танып және атай білу дағдыларын қалыптастыру.</p> <p>Еңбекке баулу. Басқа адамдардың еңбегінің нәтижесіне құрметпен қарауды, үлкендерге көмектесуге деген құлышынысын сақтауды тәрбиелеу.</p> <p>Адамгершілік, патриоттық тәрбие беру. Қазақ халқының салт-дәстүрлері, ұлттық ойындары туралы, Қазақстан Республикасының елордасы – Астана қаласы, республика қалаларының атаулары, олардың көрікті жерлері туралы түсініктерін дамыту.</p> <p>Жолда жүру ережелері. Өз өмірінің қауіпсіздігінің қарапайым</p>

дағдыларын қалыптастыру: ойын, ойын жабдықтарын пайдалану, бейтаныс адамдармен қарым-қатынас жасауды таныстыру.

Өлі табиғат құбылыстары мен заттары. Қазақстанның әртүрлі ауаралы жағдайлары туралы түсініктерін дамыту.

Осімдіктер әлемі. Бөлме өсімдіктеріне және табиғат бұрышындағы жануарларға күтім жасау, адамның табиғатқа қамқорлық танытуының маңызы туралы білімдерін қалыптастыру.

Жануарлар әлемі. Жәндіктер (қоңыз, көбелек, шыбын, құмырсқа), қыстайтын және қоныс аударатын құстар туралы түсініктерін кеңейту.

Сурет салу	Сурет салуда еңкеймей, арқаны тік ұстап, дұрыс еркін отыруға, жұмыс орнын таза ұсташаға, үқыпты болуға, қауіпсіздікті сақтауға баулу.
Мұсіндеу	Қазақ халқының тұрмыстық заттарымен таныстыру, оларды мұсіндеуге баулу. Дайын мұсінді дөңгелек, сопақ, шаршы, үшбұрыш пішіндегі қазақ оюларының элементтерімен безендіру. Мұсіндеуде қауіпсіздік ережелерін сақтау.
Жапсыру	Ұжымдық сюжетті композицияны құрастыру дағдыларын қалыптастыру. Композицияны құрастыруда дайын пішіндердің көмегімен заттарды қиоға немесе өз бетінше ойдан қызып жапсыруға мүмкіндік беру. Шығармашылық қиялды дамыту. Жапсыруда қауіпсіздік ережелерін сақтау, жұмысты үқыптылықпен орындау.
Құрастыру	Табиғи материалдан әртүрлі композициялар жасауға баулу. Шығармашылық қиялды дамыту, материалдарды өз бетінше таңдау және көрнекілікке сүйене отырып композициялар ойлап табуды дамыту.
Музыка	<p>Музыка тындау. Қазақтың халық аспабы домбыра дыбысын қабылдау қабілетін дамыту.</p> <p>Ән айту. Аспаптың сүйемелдеумен және сүйемелдеусіз (тәрбиешінің көмегімен) ән айту қабілетін арттыру.</p> <p>Музыкалық-ыргактық қимылдар. Би қимылдарын, ойын музыкалық әрекеттерін орындауға қызығушылықтарын арттыру.</p> <p>Балалар музыкалық аспабында ойнау. Ағаш қасықта, асатаяқта, сазсырнада қарапайым әуендерді ойнай білуге дағдыландыру. Балалардың музыкалық аспаптарын тану және атап қабілеттерін арттыру.</p> <p>Би. Қазақтың ұлттық би өнерімен таныстыру.</p>